

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ

A BIZONYÍTÁSFELVÉTELRŐL SZÓLÓ RENDELET ALKALMAZÁSÁHOZ

(A Tanács 2001. május 28-i 1206/2001/EK rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről)

E dokumentumot a Bizottság szervezeti egységei készítették a polgári és kereskedelmi ügyek **ben működő** Európai Igazságügyi Hálózattal **találva** (<http://europa.eu.int/civiljustice>) konzultálva

TARTALOMJEGYZÉK

I. Bevezetés

II. A rendelet célkitűzései

III. A rendelet tárgyi hatálya

IV. Bíróságok és hatóságok

V. A bizonyításfelvétel módszerei

A. A két módszer

B. A megkereső bíróság által az illetékes bírósághoz megküldött kérelem (4–16. cikk)

a) A kérelmek továbbítása

a1) Forma és tartalom

a2) Különös kérelmek

a3) A kérelmek és egyéb tájékoztatások továbbításának gyors eszközei

a4) Nyelvek

a5) A kérelem hitelesítése alóli mentesség

b) A kérelmek átvétele

b1) Az átvétel visszaigazolása

b2) Hiányosan benyújtott kérelem

c) Bizonyításfelvétel a megkeresett bíróság ~~által~~ előtt

- c1) Határidők
 - c2) A kérelmek teljesítésére alkalmazandó jog (10. cikk)
 - c3) Kényszerítő intézkedések
 - c4) A kérelem teljesítése a felek vagy a megkereső bíróság képviselőinek jelenléte és részvétele mellett
- d) A kérelem teljesítésének elutasítása
- d1) A vallomástétel megtagadásának joga vagy vallomástételi tilalom
 - d2) Az elutasítás egyéb okai
 - d3) A közrend nem elutasítási ok
 - d4) Az elutasítás következményei
- e) A megkeresett bíróság általi értesítés késedelem vagy elutasítás esetén
- f) Kérelem teljesítését követő eljárás

C. A megkereső bíróság által végzett közvetlen bizonyításfelvétel, 17. cikk

D. A modern távközlési eszközök alkalmazásának szabályai

I. melléklet: A bizonyításfelvétel módszerei

II. melléklet: Az illetékes bírósághoz megküldött kérelem

III. melléklet: Közvetlen bizonyításfelvétel (17. cikk)

IV. melléklet: Formanyomtatványok (Melléklet)

I. Bevezetés

1. A jogvita megnyeréséhez gyakran nem elég a másik féllel szembeni követelés megléteérvényesítése, mivel a másik fél vitatja a kereset alapjául szolgáló tényállást. Így általában döntő fontosságú a követelést alátámasztó bizonyítékok bírósághoz való benyújtása. Ennek során előfordulhat, hogy szükségessé válik az azon tagállamtól eltérő másik tagállamban történő bizonyításfelvétel, amelyben a bírósági eljárást megindítják vagy megindíthatják. Például szükséges lehet egy másik tagállamban tanúk meghallgatása, vagy egy másik tagállamban lévő helysín bíróság általi megtekintése.

2. 2004. előtt bizonyításfelvétellel kapcsolatban nem jött létre a tagállamok mindegyikét kötelező megállapodás. 2001-ben az Európai Unió Tanácsa elfogadta a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló 1206/2001/EK rendeletet (a továbbiakban: a rendelet), mely eljárási szabályokat fogalmaz meg a más tagállamban történő bizonyításfelvétel megkönnyítése érdekében. A rendelet 2004. január 1-jétől az egész Unióban alkalmazandó, Dánia kivételével. Az érintett tagállamok közötti viszonylatban az 1970. évi Hágai Egyezmény helyébe lép.

A rendelet, valamint az alkalmazására vonatkozó információk elérhetők a Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlaszában a következő címen:

http://ec.europa.eu/europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil/html/teakingev_information_hu.en.htm

II. A rendelet célkitűzései

3. A polgári vagy kereskedelmi ügyben határozathozatal céljából megkeresett tagállami bíróság gyakran kényszerül arra, hogy másik tagállamban folytasson le bizonyítást.

4. A rendelet elsődleges célja, hogy a bizonyítás felvételére irányuló kérelmeket gyorsan teljesítsék. A polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági eljárások

hatékonnyá tétele érdekében szükséges, hogy a bizonyítás felvételére irányuló kérelmek továbbítása és teljesítése közvetlenül és a lehető leggyorsabb módon történjék meg a tagállamok bíróságai között. A bizonyításfelvétel megkönnyítése érdekében a rendelet lehetővé teszi azt is, hogy valamely tagállam bírósága közvetlenül a másik tagállamban folytassa le a bizonyítást.

III. A rendelet tárgyi hatálya és a nemzetközi megállapodásokhoz való viszony

5. Az 1. cikk (1) bekezdése értelmében a rendeletet olyan polgári vagy kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, amelyekben egy tagállam bírósága az adott tagállam jogának rendelkezéseivel összhangban kéri:

- egy másik tagállam illetékes bíróságát bizonyításfelvételre; vagy
- hogy egy másik tagállamban közvetlenül folytathasson le bizonyítást.

A rendelet 1. cikkének (2) bekezdése szerint nem intézhető kérelem olyan bizonyítás lefolytatására, amely nem valamely – már megkezdett vagy megindítani tervezett – bírósági eljárásban történő felhasználásra irányul.

6. Következésképpen a rendelet alkalmazásának négy feltétele van:

- a bizonyítás felvételére irányuló kérelemről van szó
- a bizonyítékokat már megkezdett vagy megindítani tervezett bírósági eljárásban kívánja felhasználni
- polgári vagy kereskedelmi ügyben
- valamely tagállam bírósága.

7. A „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalma a közösségi jog önálló fogalma, melyet a rendelet és az EK-Szerződés célkitűzéseinek fényében, különösen utóbbi 65. cikkével összhangban kell értelmezni. Az Európai Bíróság számos ügygel kapcsolatban értelmezte¹. A rendelet valamennyi polgári vagy kereskedelmi ügyre vonatkozó eljárásra alkalmazandó, függetlenül az eljáró bíróság jellegétől. Alkalmazandó például a

¹ Lásd a 29/76. sz. *LTU kontra Eurocontrol* ügyben 1976. október 14-én hozott ítéletet, EBHT 1541. o.; a 814/79. sz. *Ruffler*-ügyben 1980. december 16-án hozott ítéletet, EBHT 3807. o.; a C-172/91. sz. *Sontag*-ügyben 1993. április 21-én hozott ítéletet, EBHT I-1963. o.; a C-271/00. sz. *Steenbergen kontra Baten* ügyben 2002. november 14-én hozott ítéletet.

polgári és kereskedelmi joggal, a fogyasztói joggal, munkajoggal, sőt a versenyjoggal kapcsolatos jogvitákban is, amennyiben magánjogi eljárásról van szó. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a rendelet alkalmazási köre kiterjed olyan ügyekre is, amelyek a Brüsszel I rendelet² alkalmazási köréből ki vannak zárva, úgymint a természetes személyek személyi állapotával, jog- és cselekvőképességével, házassági vagyonjoggal, végrendelettel és örökléssel kapcsolatos ügyek; a csőd-, felszámolási és eljárás, kényszeregyezés és hasonló eljárások.

8. A „bizonyíték” fogalmát a rendelet nem határozza meg. Ide tartozik például a tanúk, a felek és a szakértők meghallgatása, okiratok bemutatása, a helyszíni szemlevizsgálatok, a tényekállás megállapítása, a család vagy a gyermek körülményeire vonatkozó szakértői vélemények beszerzése.

9. A rendelet nem tartalmazza a „bíróság” fogalmának meghatározását. E fogalmat azonban tágan kell értelmezni, így az magában foglalja a tagállamok minden olyan hatóságát, amely hatáskörrel rendelkezik a rendelet hatálya alá tartozó ügyek elbírálására³. A „bíróság” fogalmába nem tartoznak bele a választottbíróságok.

10. A kérelem csak olyan bizonyítás lefolytatására irányulhat, amely valamely – már megkezdett vagy megindítani tervezett – bírósági eljárásban történő felhasználásra irányul. Ez magában foglalja azon eljárás tényleges megindítása előtti bizonyításfelvételt is, amelyben a bizonyítékokat fel kívánják használni, például abban az esetben, ha a bizonyíték később már nem állna rendelkezésre.

11. A rendelet 21. cikkének (1) bekezdése szerint a rendelet a hatálya alá tartozó ügyek vonatkozásában megelőzi a tagállamok által kötött két- vagy többoldalú megállapodások rendelkezéseit, különös tekintettel a polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételtől szóló, 1970. március 18-i Hágai Egyezményre,

² A Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról.

³ Lásd erre vonatkozó példaként a „bíróság” fogalmának a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve

az azokban részes tagállamok egymás közötti viszonylatában.

12. A rendelet azonban nem gátolja meg a tagállamokat a bizonyításfelvétel további könnyítését szolgáló két- vagy többoldalú megállapodások fenntartásában vagy megkötésében, feltéve, hogy azok összeegyeztethetők e rendelettel (21. cikke (2) bekezdése).

IV. **Bíróságok és hatóságok**

13. A rendelet különböző bíróságokról~~at~~ és hatóságokról rendelkezik~~at~~ ~~irányoz~~ elő:

- A **megkereső bíróság** (2. cikk) az a bíróság, amely előtt az eljárást megkezdték vagy megindítani szándékozzák.
- A **megkeresett bíróság** (2. cikk) valamely más tagállamnak a bizonyításfelvétel lefolytatására illetékes bírósága.
- A **központi szerv** (3. cikk (1) bekezdése) feladata a bíróságok tájékoztatása, valamint a kérelemmel kapcsolatban felmerülő nehézségekre megoldás keresése. Kivételes esetekben a megkereső bíróság kérésére a központi szerv továbbítja a kérelmet az illetékes bírósághoz. A fentebb (4. pont) foglaltaknak megfelelően a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági eljárások hatékonyá tétele érdekében szükséges, hogy a bizonyítás felvételére irányuló kérelmek továbbítása és teljesítése közvetlenül és a lehető leggyorsabb módon történjék meg a tagállamok bíróságai között. Következésképpen a kérelem központi szerv általi továbbítására csak kivételesen kerül sor.
- A **hatáskörrel rendelkező hatóság** (3. cikk (3) bekezdése) dönt a 17. cikk szerinti, közvetlen bizonyításfelvételre irányuló kérelmek tárgyában. A központi szerv kijelölhető hatáskörrel rendelkező hatóságnak.

az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi

V. A bizonyításfelvétel módszerei

A. A két módszer

14. A rendelet II. fejezete tartalmazza a kérelmek továbbítására és teljesítésére vonatkozó szabályokat. Ahogyan fentebb már kifejtésre került, a rendelet két bizonyításfelvételi módszert irányoz elő (lásd I. melléklet):

- a megkeresett bíróság általi bizonyításfelvétel, miután a megkereső bíróság a kérelmet közvetlenül továbbította a megkeresett bíróságnak (lásd a lenti B. pont)
- a megkereső bíróság általi közvetlen bizonyításfelvétel (lásd a lenti C. pont)

A két módszert az alapján lehet megkülönböztetni, hogy melyik bíróság felel a bizonyításfelvételi eljárás lefolytatásáért (az első esetben a megkeresett bíróság, a második esetben a megkereső bíróság). További különbség, hogy közvetlen bizonyításfelvétel esetén szükség van azon tagállam hozzájárulására, amelyben a bizonyításfelvételt le kell folytatni. A bizonyításfelvétel mindkét esetben lefolytatható helyben vagy távközlési eszközök (úgy mint videokonferencia) segítségével. Tanú meghallgatása esetén például a két módszer azon tényező alapján különböztethető meg, hogy melyik bíróság felelős a bizonyításfelvétel lefolytatásáért. Meg kell jegyezni, hogy a rendelet mindkét esetben lehetővé teszi, hogy az a bíróság is részt vegyen a bizonyításfelvételben, amely nem felelős annak lefolytatásáért (lásd a 12. cikk és a 17. cikk (4) bekezdése). Ez magában foglalja azt is, hogy az a bíróság, amely nem felelős a bizonyításfelvétel lefolytatásáért, azonban részt vesz abban, kérdéseket tehet fel a tanúnak a meghallgatáson, feltéve, hogy a bizonyításfelvételért felelős bíróság ehhez hozzájárul.

B. Az illetékes bíróságnak a megkereső bíróság általi megkeresése (4–16. cikk)

a) A kérelmek továbbítása

a1) Forma és tartalom

rendelet 2. cikkének 1. pontja szerinti meghatározását.

15. A 4. cikk (1) bekezdése tartalmazza a kérelemre vonatkozó tartalmi és formai követelményeket (lásd II. melléklet). A kérelemhez az *A. formanyomtatványt* kell használni. A formanyomtatvány online is kitölthető az Atlaszban a következő címen:

http://ec.europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil/html/te_filling_enhu.htm.

A következő adatokat kell megadni:

a) a megkereső, illetve adott esetben a megkeresett bíróság neve;

Az illetékes bíróságok listáját, valamint területi illetékességüket egy kézikönyv tartalmazza, mely elérhető a Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlaszában:

http://ec.europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil/html/te_documents_enhu.htm

b) az eljárásban részt vevő felek, valamint esetleges képviselőik neve és címe;

c) az ügy jellege, tárgya és a tényállás rövid ismertetése;

Ennek kitöltésekor hasznos lehet a tényállás rövid ismertetése mellett megadni a követelés jogalapját, a vitás kérdések rövid leírását, valamint az e kérdésekre vonatkozó bizonyítékok relevanciáját~~fontosságát~~ (az *A. formanyomtatvány* 11. pontja).

d) a foganatosítandó bizonyításfelvétel leírása;

e) amennyiben a kérelem személy meghallgatására irányul:

- a meghallgatandó személy(ek) neve és címe,
- a meghallgatandó személy(ek)nek feltenni kívánt kérdések, ~~illetve a vizsgálat tárgyát képező tényállás~~vagy azon tények ismertetése, amelyekre vonatkozóan meg kell hallgatni,
- adott esetben a megkereső bíróság tagállamának jogán alapuló vallomástétel-megtagadási jogra tett hivatkozás,
- adott esetben az arra irányuló kérés, hogy a meghallgatást eskü alatt tett, vagy eskü erejével bíró nyilatkozat felvétele útján foganatosítsák, valamint ~~az ilyenkor használandó formulák~~ az egyéb különleges eljárások

megjelölése,

- adott esetben minden egyéb olyan információ, amelyet a megkereső bíróság szükségesnek vél.

a2) Különös kérelmek

16. A 4. cikk (1) bekezdésének f) pontja szerint, amennyiben a kérelem benyújtandó iratokra vagy megvizsgálandó tárgyakra irányul, úgy tartalmaznia kell azok adatait.

17. Amennyiben a megkereső bíróság kéri, hogy a kérelmet a saját joga szerinti különös eljárás keretében teljesítsék, úgy az *A. formanyomtatványban* erre utalnia kell (4. cikk (1) bekezdésének g) pontja). Az *A. formanyomtatvány* 13. pontjának megfelelően a különös eljárás részleteit és magyarázatát a formanyomtatványhoz mellékelteként kell csatolni. A különös eljárás vonatkozhat például a bizonyíték rögzítésének módjára, a tanú, illetve a felek meghallgatásának módjára, a szakértő kijelölésére és meghallgatására, vagy az iratok benyújtásának módjára stb.

18. Amennyiben a megkereső bíróság kéri a megkeresett bíróságtól, hogy a bizonyításfelvétel során használjon távközlés-technikai eszközöket, különösen videokonferenciát és telefonkonferenciát, a 4. cikk (1) bekezdésének g) pontja szerint a kérelemnek (az *A. formanyomtatványon*) tartalmaznia kell az erre irányuló kérést.

a3) A kérelmek és egyéb tájékoztatások továbbításának gyors eszközei

19. A rendelet 6. cikke szerint a kérelmeket és a tájékoztatásokat a megkeresett tagállam által elfogadhatóként megjelölt lehető leggyorsabb úton kell továbbítani. A tagállamok erre vonatkozó tájékoztatásai elérhetők a Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlaszában.

A továbbítás bármely arra alkalmas eszköz révén történhet, feltéve, hogy az átvett irat pontosan tükrözi a továbbított irat tartalmát, és hogy az azon feltüntetett minden információ jól olvasható.

a4) Nyelvek

20. A rendelet 5. cikke szerint a kérelmek és más tájékoztatások nyelve:

- a megkeresett tagállam hivatalos nyelve,
- vagy – amennyiben az érintett tagállamnak több hivatalos nyelve van – a kérelmezett bizonyításfelvétel helyszínének hivatalos nyelve, illetve hivatalos nyelveinek egyike,
- vagy egyéb olyan nyelv, amelynek elfogadását a megkeresett tagállam jelezte.

Azokhoz az iratokhoz, amelyeket a megkereső bíróság szükségesnek tart a kérelemhez csatolni annak teljesítése érdekében, mellékelni kell a kérelem nyelvén elkészített fordítást.

21. A tagállamok hivatalos nyelveinek, valamint azon egyéb nyelveknek a listája, amelyeken a tagállamok az 5. cikk és a 22. cikk (4) bekezdése szerint a formanyomtatványok kitöltését elfogadják, elérhető az Atlaszonban.

a5) A kérelem hitelesítése alóli mentesség

22. A kérelem, valamint a kérelemmel benyújtott iratok mentesülnek a hitelesítés, illetve ezzel egyenértékű egyéb alaki követelmény alól (4. cikk (2) bekezdése).

b) A kérelmek átvétele

b1) Az átvétel visszaigazolása

23. A megkeresett bíróság a kérelem átvételétől számított 7 napon belül a mellékletben szereplő B. formanyomtatványon visszaigazolja a megkereső bíróságnak a kérelem átvételét (7. cikk (1) bekezdése).

24. Amennyiben a kérelem nem felel meg a nyelvre (5. cikk) vagy a továbbításra (6. cikk) vonatkozóan előírt feltételeknek, a megkeresett bíróság ezt az átvétel visszaigazolásában jelzi.

25. Amennyiben a nyelvre vonatkozó feltételeknek megfelelő kérelem teljesítésére az a bíróság, amelynek a kérelmet továbbították, nem illetékes, e bíróság a kérelmet továbbítja tagállama illetékes bíróságához, és erről a megkereső bíróságot az *A. formanyomtatvány* 14. pontjában tájékoztatja.

b2) Hiányosan benyújtott kérelem

26. Két esetben fordulhat elő, hogy a kérelmet annak hiányossága miatt nem lehet teljesíteni:

27. Először is, ha a kérelem nem tartalmazza a 4. cikkben előírt összes szükséges információt (8. cikk (1) bekezdése). Ebben az esetben a megkeresett bíróság erről haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 30 napon belül a *C. formanyomtatványon* tájékoztatja a megkereső bíróságot, és felkéri azt a hiányzó adatok pótlására, a lehető legpontosabban megnevezve ezeket a hiányokat.

28. Másodszor, ha letételhelyezésre vagy előlegfizetésre van szükség (8. cikk (2) bekezdése).

- A kérelem 10. cikk szerint történő teljesítéséért illetéket vagy költségtérítést követelni nem lehet (18. cikk (1) bekezdése). Kivételt jelentenek a szakértőknek és tolmácsoknak kifizetett díjak, illetve a 10. cikk (3) és (4) bekezdésének alkalmazásából adódó költségek.
- Amennyiben szakértői vélemény szükséges, a megkeresett bíróság a kérelem teljesítését megelőzően kérheti a megkereső bíróságot, hogy a felmerült költségek fedezetére alkalmas összegű letétet helyezzen el, illetve előleget fizessen meg (18. cikk (3) bekezdése). Letét elhelyezése, illetve előlegfizetés semmilyen egyéb esetben nem lehet feltétele egy kérelem teljesítésének.
- Ha letételhelyezésre vagy előlegfizetésre van szükség, a megkeresett bíróság erről haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 30 napon belül a *C. formanyomtatványon* tájékoztatja a megkereső bíróságot, továbbá tájékoztatja a megkereső bíróságot a letételhelyezés, illetve előlegfizetés módjáról is. A

megkeresett bíróság haladéktalanul, de legkésőbb a letét, illetve az előleg átvételét követő 10 napon belül, a *D. formanyomtatványon* visszaigazolja a letét, illetve az előleg átvételét (8. cikk (2) bekezdése).

c) ***Bizonyításfelvétel a megkeresett bíróság előtt által***

c1) Határidők

29. Amennyiben a kérelem hiánytalan és teljesíthető, a 10. cikk (1) bekezdése szerint a megkeresett bíróság a kérelmet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 90 napon belül teljesíti.

30. Ha a kérelem nem teljesíthető, mert nem tartalmazza a 4. cikkben előírt valamennyi szükséges adatot, vagy nem felel meg az 5. és a 6. cikkben előírt feltételeknek, a 10. cikk szerinti határidő csak akkor kezdődik, amikor a megkeresett bíróság a kérelmet hiánytalanul kitöltve átveszi (9. cikk).

31. Amennyiben a megkeresett bíróság a kérelem teljesítése előtt a 18. cikk (3) bekezdésével összhangban a megkereső bíróságtól megfelelő letét elhelyezését vagy előleg fizetését kérte, az említett határidő csak akkor kezdődik, amikor a letételhelyezés, illetve előlegfizetés megtörtént.

c2) A kérelmek teljesítésére alkalmazandó jog

32. Általában a megkeresett bíróság a saját joga szerint teljesíti a kérelmet (10. cikk (2) bekezdése). Azonban a kérelmet a megkereső bíróság tagállamának joga szerinti különös eljárás keretében is teljesítheti, amennyiben a megkereső bíróság az *A. formanyomtatvány* 13. pontjában ezt kéri (lásd a fenti 15. pont). Amennyiben a megkeresett bíróságnak bármilyen kérdése van a kért különös eljárással kapcsolatban, a *C. formanyomtatványon* további információkat kérhet.

33. Ha azonban a megkereső bíróság tagállamának ezen eljárása összeegyeztethetetlen a megkeresett bíróság tagállamának jogával, illetve ha az jelentős

gyakorlati akadályba ütközik, a megkeresett bíróság az ilyen igény teljesítését megtagadhatja (10. cikk (3) bekezdése). Egy eljárás akkor tekinthető összeegyeztethetetlennek a megkeresett bíróság tagállamának jogával, ha sérti az ennek jogrendjét meghatározó alapelveket. Mindkét esetben a megkeresett bíróság az *E. formanyomtatványon* tájékoztatja a megkereső bíróságot.

c3) Kényszerítő intézkedések

34. A kérelem teljesítése során a kényszerítő intézkedésekre alkalmazandó jogot a megkeresett bíróság tagállamának joga határozza meg, és olyan mértékben alkalmazható, ahogyan az ugyanolyan célból e tagállam belföldi hatóságai vagy az érintett felek valamelyike által előterjesztett kérelem teljesítésére elő van írva (13. cikk). Hangsúlyozni kell, hogy közvetlen bizonyításfelvételnek (50–55. pont) csak akkor van helye, ha önkéntes alapon, kényszerítő intézkedések alkalmazása nélkül fogatosítható (17. cikk (2) bekezdése).

c4) A kérelem teljesítése a felek vagy a megkereső bíróság képviselőinek jelenléte és részvétele mellett

35. A feleknek, illetve esetleges képviselőiknek joguk van jelen lenni a megkeresett bíróság által végzett bizonyításfelvétel során, ha azt a megkereső bíróság tagállamának joga megengedi (11. cikk (1) bekezdése).

36. A megkereső bíróság képviselőinek joguk van jelen lenni a megkeresett bíróság által végzett bizonyításfelvétel során, amennyiben az a megkereső bíróság tagállamának jogával összeegyeztethető (12. cikk (1) bekezdése).

37. A megkereső bíróság „képviselője” kifejezés az e bíróság által, tagállamának joga szerint kijelölt ~~igazságügyi megbízottat~~bírót, vagy az e bíróság által kijelölt bármely más személyt, például szakértőt jelenti.

38. A megkereső bíróság kérelmében (*A. formanyomtatvány*) tájékoztatja a

megkeresett bíróságot, hogy a felek, illetve esetleges képviselőik jelen lesznek, és adott esetben arról is, hogy részvételüket kérik az eljárásban, vagy hogy e bíróság képviselői jelen lesznek, és adott esetben arról is, hogy részvételüket kérik az eljárásban. Ezt a tájékoztatást egyéb alkalmas időpontban is meg lehet tenni (11. cikk (2) bekezdése és 12. cikk (3) bekezdése).

39. Ha kérelmezik a felek, illetve esetleges képviselőik vagy a megkereső bíróság képviselőinek részvételét a bizonyításfelvételen, a megkeresett bíróság megállapítja részvételük feltételeit, kivéve, ha ez az eljárás összeegyeztethetetlen a megkeresett bíróság tagállamának jogával, illetve ha az jelentős gyakorlati akadályba ütközik (11. cikk (3) bekezdése, 12. cikk (4) bekezdése és 10. cikk (3) bekezdése).

40. Ezen eljárás elfogadása esetén a megkeresett bíróság az *E.* és *F. formanyomtatványon* értesíti a feleket és esetleges képviselőiket vagy a megkereső bíróságot a bizonyításfelvétel időpontjáról és helyszínéről, valamint adott esetben azokról a feltételekről, amelyek mellett azon részt vehetnek (11. cikk (4) bekezdése és 12. cikk (5) bekezdése).

41. A megkeresett bíróságnak minden esetben lehetősége van arra, hogy a feleket, illetve esetleges képviselőiket felkérje, hogy legyenek jelen vagy vegyenek részt a bizonyításfelvételen, amennyiben e lehetőséget tagállamának joga ismeri (11. cikk (5) bekezdése).

d) A kérelem teljesítésének elutasítása

d1) A vallomástétel megtagadásának joga vagy vallomástételi tilalom

42. A 14. cikk előírja, hogy egy személy meghallgatására irányuló kérelmet nem lehet teljesíteni, amennyiben az érintett személy

- a vallomástétel megtagadásának jogára vagy
- vallomástételi tilalomra hivatkozik.

A személy hivatkozhat

- a megkeresett bíróság tagállamának jogára; vagy
- a megkereső bíróság tagállamának jogára. Ebben az esetben ezt a jogot a kérelemben fel kell tüntetni, illetve szükség esetén – a megkeresett bíróság felhívására – azt a megkereső bíróságnak igazolnia kell.

d2) Az elutasítás egyéb okai

43. Mivel a rendeletnek az a célja, hogy megkönnyítse a bizonyításfelvételt határokon átnyúló ügyekben, a kérelem elutasításának feltétlenül kivételesnek kell lennie. Azt, hogy az elutasítással szemben van-e helye jogorvoslatnak, a nemzeti jog szabályozza. Az elutasítás okai szigorúan korlátozottak. A kérelem teljesítése kizárólag akkor utasítható el, ha:

- a kérelem nem tartozik a rendelet hatálya alá (1. cikk); vagy
- a megkeresett bíróságnak ~~nincs hatásköre a kérelem teljesítésére nem illetékes a kért intézkedés elrendelésére~~ (14. cikk (2) bekezdésének b) pontja); vagy
- a megkereső bíróság a megkeresett bíróságnak a megkeresés kiegészítésére irányuló, 8. cikk szerinti kérelmének nem tesz eleget, attól számított 30 napon belül, hogy a megkeresett bíróság a megkereső bíróságtól e kiegészítést kérte; vagy
- a letétet, illetőleg előleget, amelyet a 18. cikk (3) bekezdése szerint kértek, a megkeresett bíróság megfelelő felhívásától számított 60 napon belül nem helyezik el, illetőleg nem fizetik meg.

44. Meg kell jegyezni, hogy a teljesítés nem tagadható meg pusztán azon az alapon, hogy a megkeresett bíróság joga szerint az adott tagállam valamely bíróságai ~~a kérdéses tárgyban~~ kizárólagos illetékességgel joghatósággal rendelkeziknek, ~~az eljárás tárgya tekintetében, vagy annak vonatkozásában~~ illetve hogy az adott tagállam joga nem ismer el perindítási jogot ~~az annak megfelelő eljárást, amelyben a kérelmet előterjesztették~~ (14. cikk (3) bekezdése).

d3) A közrend nem elutasítási ok

45. A fenti kivételektől eltekintve a megkeresett bíróság a bizonyításfelvételre irányuló kérelem elutasításakor nem hivatkozhat a közrendre („*ordre public*”).

d4) Az elutasítás következményei

46. Amennyiben a megkeresett bíróság a 14. cikk (2) bekezdésében említett okok valamelyikére hivatkozva megtagadja a kérelem teljesítését, a megkeresett bíróság erről a *H. formanyomtatványon* a kérelem átvételét követő 60 napon belül tájékoztatja a megkereső bíróságot (14. cikk (4) bekezdése).

e) A megkeresett bíróság általi értesítés késedelem vagy elutasítás esetén

47. Ha a megkeresett bíróság nem képes az átvételt követő 90 napon belül teljesíteni a kérelmet, a *G. formanyomtatványon* tájékoztatja erről a megkereső bíróságot. Ennek során meg kell adni a késedelem okát, valamint azt a feltételezett időtartamot, amelyen belül a megkeresett bíróság várhatóan teljesíteni tudja a kérelmet (15. cikk).

48. Amennyiben a 10. cikk (4) bekezdése alapján a megkereső bíróság kéri a megkeresett bíróságtól, hogy a bizonyításfelvétel során használjon távközlés-technikai eszközöket, különösen videokonferenciát és telefonkonferenciát, és a megkeresett bíróság a 10. cikk (4) bekezdésének második mondata szerinti okok valamelyike miatt nem tudja teljesíteni az igényt, arról a megkereső bíróságot az *E. formanyomtatványon* tájékoztatja.

f) Kérelem teljesítését követő eljárás

49. Amennyiben a megkeresett bíróság a kérelmet teljesítette, a megkereső bíróságnak haladéktalanul megküldi a kérelem teljesítését igazoló azon iratokat, amelyekből a kérelem teljesítése megállapítható, valamint megfelelő esetben visszaküldi a megkereső bíróságtól kapott iratokat. Az iratokhoz a *H. formanyomtatványon* mellékelni kell a teljesítés igazolását (16. cikk).

C. **A megkereső bíróság által végzett közvetlen bizonyításfelvétel (17. cikk)**

50. A rendelet lehetővé teszi, hogy valamely tagállam bírósága a bizonyításfelvételt közvetlenül lefolytassa egy másik tagállamban. A rendelet 17. cikke tartalmazza e bizonyításfelvételi módszer feltételeit és korlátait (lásd III. melléklet).

51. A lefolytatandó eljárás a következő: A bíróság, amely a bizonyításfelvételt egy másik tagállamban közvetlenül kívánja lefolytatni, az *I. formanyomtatványon* kérelmet nyújt be e tagállam – 3. cikk (3) bekezdésében említett – központi szervéhez vagy hatáskörrel rendelkező hatóságához (17. cikk (1) bekezdése). A tagállam központi szerve vagy hatáskörrel rendelkező hatósága a kérelem átvételét követő 30 napon belül a *J. formanyomtatványon* tájékoztatja a megkereső bíróságot, hogy elfogadták-e a kérelmet, és szükség esetén arról is, hogy tagállamának joga szerint milyen feltételek mellett fogantatosítható a kérdéses cselekmény (17. cikk (4) bekezdése).

52. E hatóságok különösen kijelölhetik tagállamuk valamely bíróságát, hogy vegyen részt a bizonyításfelvételen, biztosítandó azt, hogy a 17. cikket megfelelően alkalmazzák, és különösen a 17. cikk (4) bekezdésében foglalt feltételeket betartják.

53. A megkeresett tagállam központi szerve vagy hatáskörrel rendelkező hatósága csak akkor tagadhatja meg a közvetlen bizonyításfelvételt, ha (17. cikk (5) bekezdése):

- a kérelem nem tartalmazza a 4. cikkben előírt összes szükséges információt (*A. formanyomtatvány*);
- a kérelem nem tartozik a rendelet hatálya alá (1. cikk);
- a kérelmezett közvetlen bizonyításfelvétel ellentmond a tagállam jogrendjét meghatározó alapelveknek. A rendelet nem határozza meg ezen alapelveket.

54. A megkereső bíróság általi közvetlen bizonyításfelvételnek csak akkor van helye, ha önkéntes alapon, kényszerítő intézkedések alkalmazása nélkül fogantatosítható (17. cikk (2) bekezdése). Így amennyiben a közvetlen bizonyítás szükségessé teszi valamely személy meghallgatását, a megkereső bíróság tájékoztatja az érintett személyt a meghallgatás önkéntes jellegéről.

55. A megkeresett tagállam joga szerinti feltételek sérelme nélkül (lásd 17. cikk (4) bekezdése) a megkereső bíróság saját tagállamának jogával összhangban teljesíti a kérelmet (17. cikk (6) bekezdése). A bizonyításfelvételt a megkereső bíróság tagállamának jogával összhangban kijelölt bírónevezett igazságügyi megbízott, illetve vagy más személy – például szakértő, a konzuli vagy diplomáciai szolgálat tisztviselője vagy egyéb hivatalos személy meghatalmazott – végzi.

D. Modern távközlési eszközök alkalmazásának szabályai

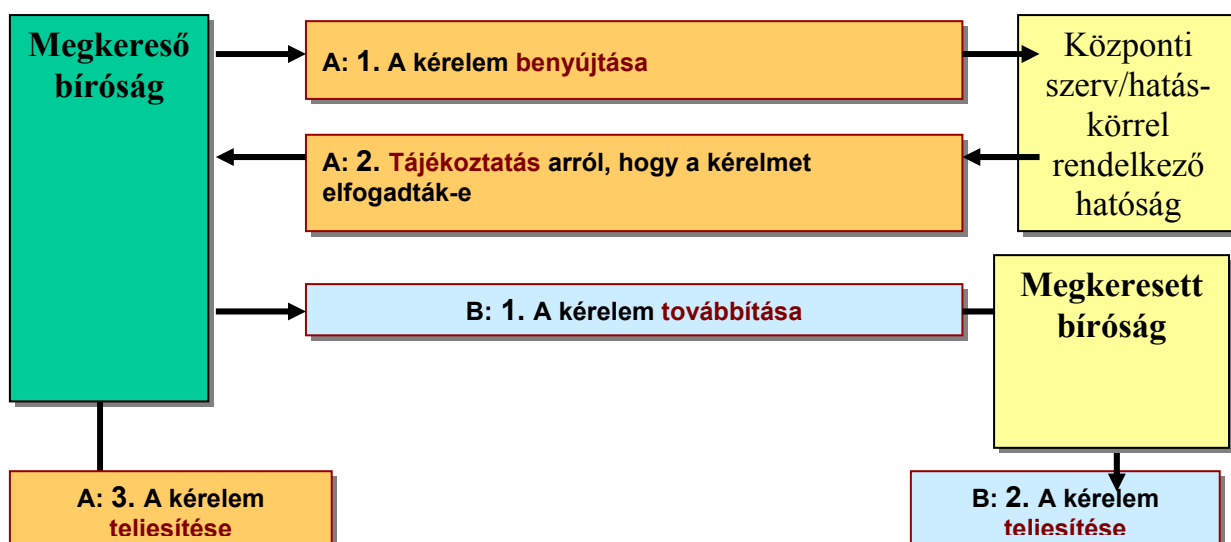
56. A modern távközlési eszközök nagy jelentőséggel bírnak a rendelet zökkenőmentes alkalmazásában, hogy elérhető legyen annak célkitűzése, vagyis a gyors és hatékony bizonyításfelvétel biztosítása az Európai Unióban. A rendelet szerint a megkereső bíróság kérheti a megkeresett bíróságtól, hogy a bizonyításfelvétel során használjon távközlés-technikai eszközöket, különösen videokonferenciát és telefonkonferenciát (10. cikk (4) bekezdése). Ha azonban a megkereső bíróság kívánja lefolytatni a bizonyításfelvételt saját felelősségére, a közvetlen bizonyításfelvételre vonatkozó 17. cikk szabályai alkalmazandók, és be kell szerezni a megkeresett tagállam hozzájárulását. A rendelet előírja, hogy a központi szerv vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság elősegíti a kommunikációs technika alkalmazását (17. cikk (4) bekezdése).

57. Így például tanú meghallgatása esetén az a bíróság használhat távközlés-technikai eszközöket, amely a bizonyításfelvételért felelős (vagyis a 10. cikk (4) bekezdésével összhangban a megkeresett bíróság vagy a 17. cikkel összhangban a megkereső bíróság). Ebben az esetben a bizonyításfelvétel lefolytatásáért nem felelős valamely más bíróság (vagyis a 12. cikk (3) bekezdésével összhangban a megkereső bíróság vagy a 17. cikk (4) bekezdésével összhangban a központi szerv vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság által kijelölt bíróság) távközlés-technikai eszközök segítségével részt vehet a meghallgatáson. Ahogyan fentebb (14. pont) már megállapításra került, ez magában foglalja azt is, hogy az a bíróság, amely nem felelős a bizonyításfelvétel lefolytatásáért, kérdéseket tehet fel a tanúnak, feltéve, hogy a bizonyításfelvételért felelős bíróság ehhez hozzájárul.

58. A tagállamok a jövőben tájékoztatást küldenek arról, melyik bíróságon lehet ~~video-videó-~~ és telefonkonferenciát alkalmazni. Ezen információk hozzáférhetőek lesznek az Atlaszban.

59. A megkeresett bíróságnak teljesítenie kell a távközléstechnika alkalmazására irányuló kérést, kivéve ha ez nem egyeztethető össze saját jogával, illetve ha az jelentős gyakorlati akadályba ütközik. Az elutasítás második oka a gyakorlatban relevánsabb, mivel a tagállamok bíróságainak többsége még nem rendelkezik olyan felszereltséggel, hogy a bizonyításfelvételt modern távközlési eszközökkel, különösen videokonferencia vagy telefonkonferencia útján folytassa le. A rendelet azonban lehetővé teszi, hogy ha a megkereső bíróság vagy a megkeresett bíróság számára nem elérhetőek ~~ezen~~ technikai eszközök, közös megállapodással azokat a bíróságok egymás rendelkezésre bocsássák.

I. melléklet: A bizonyításfelvétel módszerei

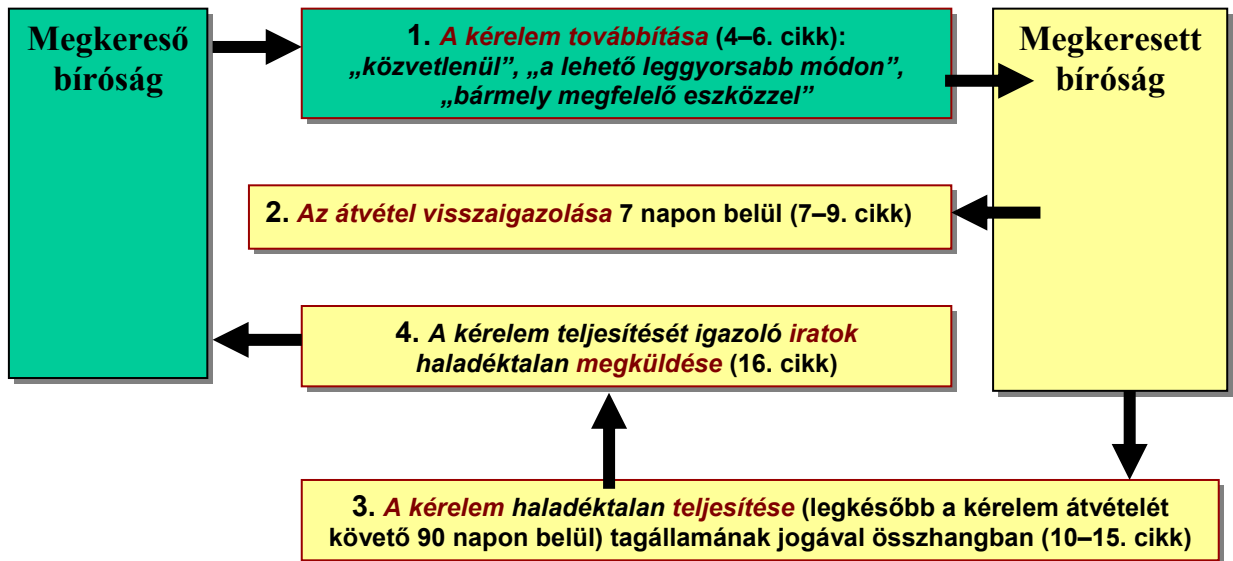

Magyarázat:

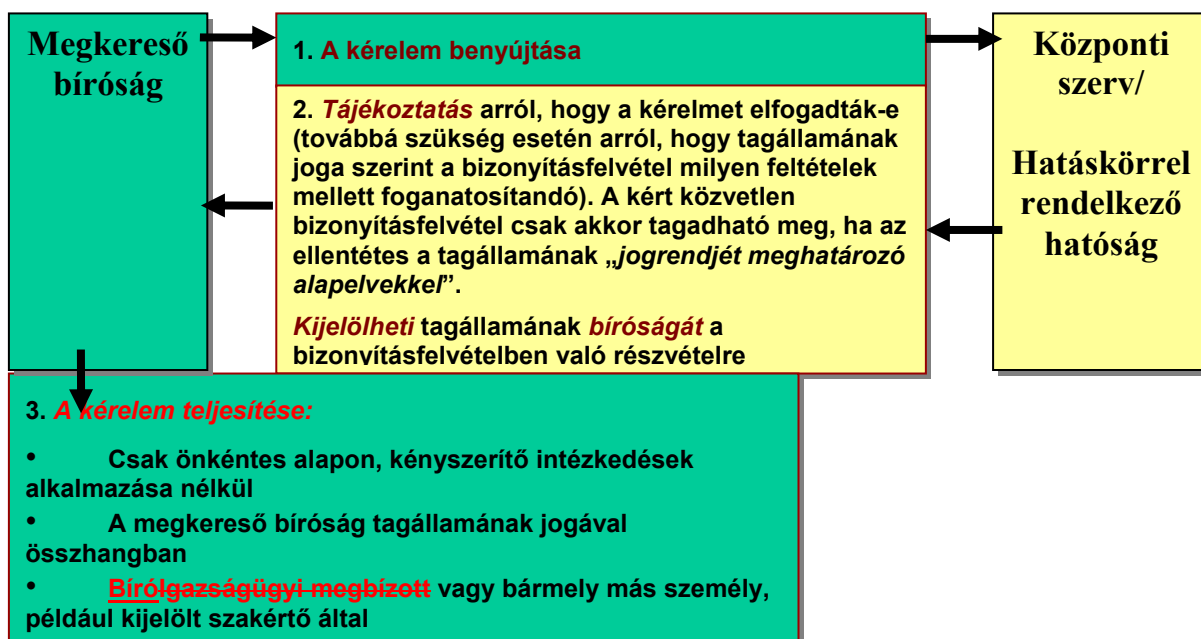
A: Közvetlen bizonyításfelvétel (17. cikk)

B: Bizonyításfelvétel a megkeresett bíróság előtt (4–16. cikk)

II. melléklet: Az illetékes bírósághoz megküldött kérelem

III. melléklet: Közvetlen bizonyításfelvétel (17. cikk)

IV. melléklet: Formanyomtatványok (Melléklet)

A: Kérelem bizonyításfelvételre

B: Bizonyítás felvételére irányuló kérelem átvételének igazolása

C: További információ kérése a bizonyításfelvételhez

D: A letét, illetve előleg átvételének igazolása

E: Értesítés különös eljárásra és/vagy távközlés-technikai eszköz használatára irányuló kérelemről

F: Értesítés a bizonyításfelvétel időpontjáról és helyszínéről, valamint a részvétel feltételeiről

G: Értesítés késedelem esetén

H: Tájékoztatás a kérelem teljesítéséről

I: Kérelem közvetlen bizonyításfelvételre

J: Tájékoztatás a központi szervtől/hatáskörrel rendelkező hatóságtól